

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Februárius 7-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

Ezen országnak leg újabb környülál-
lásairól ezeket olvastuk néhány napoktól
fogva a' közönséges levelekben.

A' Madridból Jan. 9 dikén indúlt le-
velek erőssítették, hogy a' Király olyan pa-
rantsolatot adott volna ki, hogy a' Szabad
gondolkozású Spanyolok, vagy az úgy ne-
vezett Liberálisok ellen való minden
törvényes vizsgálódások szünyenek meg ;
hogy egy közönséges botsánathirdetés vol-
na Izóban; és hogy mind ezeket a' jó vál-
tozásokat a' Párisból Madridba meg-
érkezett Frantzia Követ' hathatós szószólá-
sáuk lehetne köszönni.

Azonközben hogy mind ezek a' már
sokszor el hirteltetett de még eddig egy-
szer is bé nem telyesedett dolgok most is
csak jó kívánságok, 's csak az emberbará-
toknak és bizonyos Spanyol hazafiaknak
ohajtásaik 's édes álmadozásaik 's nem va-
lóságok voltak légyen, ki tettzik az újabb
kesergő tudósításokból, mellyekben az
erössítették, hogy az üldözés az országnak
minden részeiben még most is nagy ke-
ménységgel folytatatik, 's a' fogságban
szenvedőknek megítéltetése napról napra
halogattatik. Ezen papok. Ostaloza,
Escoiquiz, Castro, 's a' többek, még
most is leg nagyobbán bírják az Ifjú Ki-
rálynak bizodalmit: az első Minister Ce-

vallos pedig (kinek régibb magavisele-
tere 's nevezetes írásaira nézve az ő Minis-
terségbe való újabb belépésétől sok jót várt
a' közönségnek szenvedő része) a' tudomá-
nyos emberek' pályafutásának mezejét egész-
szen oda hagyván, magát mintegy egész-
szen el temette a' ministeri foglalatosságok-
ba. A' kereskedés az egész országban
alszik, csak a' Frantzia határszel mellett lát-
szik némiumű elevenességben lenni: de ez
igen kevés, és telyeséggel bé nem foty az
az országnak belső részeire ; mind ezek-
nek igen hatalmas oka a' részre való sza-
kadásoknak egymással ellenségeskedő in-
dúlatja, 's a' mindenütt közönségesen úral-
kodó félelem.

Külső állapotjára nézve is igen hományos
fellegzetek borítják ezen országnak kör-
nyülállásait. Januárius' 10-dik napján eze-
ket írják Madridból: —

„Az Anglus Követ, úgy mond, elúta-
tazott innét, és úgy látszik, hogy az 'An-
gliai Kabinét a' mi Udvarunknak eránta va-
ló magaviseletével, mellyben a' háládatos-
fágnak azokat a' bizonyságait, mellyeket
Ferdinandus Királytól, mint gondolja,
igafságosan várhatott volna, telyességgel fel-
nem találja, egy átaljában nintsen megele-
gedve. A' Frantzia Követ végezetre már
meg érkezett ide Madridba: de a' Király-
nál még máig sem volt audientzián; 's a'
Frantzia Udvarhoz rendeltetve lévő Spauyo

Követ még ma sem útzott-ei Madridból Páris felé. Ez a' dolog elég nyilvánlagosan láttatik mutatni azt, hogy melly gyenge légyen mostanában az a' familiái kötéi, melly által a' Madridi és Párisi Udvar egymással össze tsatoltatva vannak. Az a' familiái Alkú vagy Kötés, melly az előbbeni időben a' Bourboni Háznak minden ágait szoroson össze kaptólva tartotta, ma nem áll-fenn. Nápoly és Párma olyanok Spanyol országra nézve, mint idegen Státusok; Portugallia is mintegy ellenséges állapotba helyeztetve magát réank nézve. Ugy látszik, mint ha tsupán magunkra maradtunk volna, minthogy az e-ránt is tsák nem minden reménységünk el enyészett, vagy ingadozni kezdett, hogy a' teugereken túl lévő birtokainkat valaha vissza kaphassuk, mellyeknek elvesztése által sok népeket, véghetetlen nagyságú tartományokat, gazdagságokat, 's kereskedésbeli kútfőket szalasztunk ki kezeink közül. Ezen keserves környülállások között már tsak az 3 közönséges példabeszédje van a' köz rendü Spanyol népnek hátra, mellyel magát vigasztalhatja: Tsak az eső eszék (úgy mond) Májusban, elég kenyerünk lesz az egész esztendőben.,,

Egy Spanyol, ki a' világon való hosszszas útzáíai után Madridba mostanág vissza érkezett, e' képpen rajzolja-le hazájának jelen lévő állapotját egy Párisi barátjához Januárius 11-dikén írott levelében: —,

„Itt Madridban az első tekintetre szembe tűnik a' mi régi erköltsiinkben 's előkelőbb lakosainknak tulajdonságaikban történt egész változás. Még a' nyelvünk is mutatja a' Frantziáknak sokáig tartott itt lakásukat. A' Párisi módí még ma is belopja magát az azt illető kemény tilalmazás mellett is közinkbe; a' Kastilisi nemes aszfzonyoknak minden trifrasága Párisi módí. A' nemzeti öltözet, mellyet a' templomban után, és egyebb közönsé-

ges helyen mindenek viselni kéntelenek, egyéb eránt olly kevésből állnak, hogy nyilván lalni lehet, hogy a' régi apró palást és kaput (kabát) a' szépeknek megnyerésére már most nem tartatnak alkalmatosoknak. A' mi a' Spanyol nagy embereket illeti, ezek a' luxust illető dolgokra nézve kitettzőleg megszorították magókat; a' sok bintó és tseléd tartáson fel hagyták; némelyek a' legnagyobbak közzül filusi magános életre adták 's az udvari szolgálattól egészen elvonták magókat. A' Prado nevü mezőnek szép sétáló helyeit még tsak a' vasárnap és egyebb ünnepnapok juttatják eszékbe a' Madridi lakosoknak. A' Szent Barbara klastroma, melly a' Frantzia uralkodás alatt egy igen szép mulató helyé formáltatott, 's a' mellynek kertje a' leg ritkább előfúknak abba való plántátatása által leg kedvesebb sétáló helyé tetetett vala, most ismét klastrommá lett; a' Baratok a' nagy költség és sok fáradság által oda plántátatott 's már gyümölsöt termő 's kellemetes árnyékkal szolgáló fákat tűzre szententziálták. A' múlt hadakozás úgy végződött ugyan el, hogy nemzeti önön szerezetünknek hízelkedhetik; meg tartottuk függetlenségünket: de olly ponton áll tsakugyan minden katonai ditsőségünk mellett is hazánknek boldogsága, hogy a' leg szükségesebb dolgokban való fogyatkozásnak inségeivel kell küszködnünk; minden szorgalmatoskodás eltűnt közülünk; kereskedésünknek leg gazdagabb kútfői kiszárodtak; 's minthogy a' jobbhágyás és minden egyebb rendtartások és kiszorító jusok közziakbe vissza tértek, lehetetlen lesz az a' mezei munkának is viragozni közülük. —

„Ti barátim, kétség kívül ballatok külömbkülömbfele bireket Párisban a' felől: hogy az egymáshoz való meg engesztelődés, 's a' történt dolgokról való tökéletes elfelejtkezés, munkába veteritódni volna, hogy a' itt Madridban lévő követé-

tek a' közben járóskodásnak munkáját nagy lelküséggel folytató; 's hogy a' Spanyol és Frantzia nemzetek egymáshoz igaz szível való meg engedzteiódéssel közeliténének: de mind ezek csak olyan üres biztatások, mellyek nem könnyen teljesednek. Lé mostanság. E' csak az időnek és a' ti igen' derék Királytoknak XVIII-dik Lajosnak lehet a' munkája. Nállunk bizonyos nemű emberek taláztatnak, a' kik a' magok hivatsljoknak tartják lenni azt, avagy inkább bizonyos befolyást nyertek magoknak arra, hogy minket a' Pyreneumi hegyek 's a' tengerek közzé zárattatva 's minden más nemzetektől el szakadva tartsanak, 's a' nében bizonyos indólatokat tápláljanak, mellyekhez ez két kézzel ragzkodik.

Két szóval így fejezik-ki Spanyol országnak állapotját: A' Király most is gyakran meg tiszeli jelenetével a' Hertzeg Hijár lázi theátromát. A' Madridi újság levelek igen szárazok. A' pénzfelterheit hajók még meg nem érkeztek (Amerikából) Kadixsba. Az Amerikai plántatartományoknál elfoglaltatásokra kiréndeltetett kettős expeditió, mind újabb meg újabb akadályok által gátoltatik,

Frantzia Ország.

A' Párisi újságok Jan. 21-dik és 22-ik napjain majd csak a' XVI-dik Lajos 's a' Mária Antonia Királyné kiásattatásoknak 's másodszeri eltemettetéseknél környülállásaival voltak tele. Ide tartozik először annak leírása, hogy miképpen kerestettek-fel a' Magdalena temető helyében, 's meg taláztatván mi módon tetettek az ő meg meg taláztatván mi módon tetettek az ő (olon) koporsóba. Ez a' munka két nap alatt ment véghez. A' leírásnak sumája ez: Leg elől van azoknak a' biznyságoknak modása, a' kik tudtak, hogy melly helyre tetették volt le a' revoluziókor a' Király' és Királyné' holt teste. A' többek között, a' kik esküvéssel nevezték-meg

ezen helyet, említették a' *Deseoiseaux* leányasak Daujou nevű férje, a' kiszemmel látott tanuja volt a' Király' és Királyné' eltemettetéseknél; látta, miképpen botosították le mind a' kettőnek koporsóba tetetett testét a' sírba, miképpen takarták-bé mészszel az ő fedetlen koporsóikat, 's miként tették a' Királynak elvágatott fejét a' lábai közzé. Ő, úgy mond, soha el nem vette szeméit ezen szent temető helyről, mellyet az ő feleségének apja, mincutánna magának megvásárolta volna, eleven temetőkből tsinált kertel körülkerített, 's oda lefüggő ágú fűz-, és tsiprus fákat ültetett. —

A' holt testek maradványaiknak kíséretése Januarius 18 és 19-dik napjain az Ország fő Cancelláriusának és egy biznyságnak jelentétekben ment véghez. Előbb a' Királyné tetemeit talázták-meg, kia' Királyné lábainál fektűdt, 's epebb állapotban lenni taláztatott, hogy sem reméltetett. A' fejire reá lehetett ésmérni; nagy részint a' haja is épségben taláztatott; a' testét fedező ruhának is meg voltak még némelly darabjai, de egészezen el *szorodott* állapotban; rugos (elasticus) strimáli kötői leg epebben maradtak, valamint szintén selyem strimálijenek egy része is. Ezt az épségben való maradhatást annak tulajdonítják, hogy a' mész a' koporsó felett, mint valami bőlt hajlas fennakadott.

A' szerentséden Király' testét sokkal bajosabban talázták-meg. Jan. 18-dikán még meg nem taláztak volt, 's úgy fogtak 19-dikben ismét a' kereséshez. Végezetre egy helyen, a' hol a' fa koporsó, nagy rakás, földdel elelegyített mészszel volt fedve, némelly hamuhoz hasonlító, tsontjait megtalázták. A' koporsójának semmi maradványát nem lehetett meg találni. Hogy a' megtalált tsontok valósággal a' Király' tsontjai lettek legyen abból esmértek-meg, hogy a' fejlet a' lábai között talázták-meg, a' hová az, a' feljebb élő hozott biznyságoknak.

vallástételek szerént helyeztetve volt. Az olom koporsókat, mellyekbe ezen betses maradványok tétettek, a' temetőből elebb a' Des clos eaux házába vittek, a' hol egy fekete oltár készítettet vala, 's a' hol az Angoulémi Hertzezné is meg jelent szerentsélen szülői tetemeiknek megrézésére. Az után St. Cloudba ki menvén ott töltötte-el buzgó ájtatoskodással Jan. 21-dik napját, míg az alatt szülőinek tetemei ezen házból a' Frantzia Királyok' temető helyére Sz. Denisbe vitettek, 's oda a' további örökös nyugodalomra le tétettek. —

A' temetési tiszteletre a' katonaság az Anjou nevű utzától fogva egész Chappelle nevű faluig két sort formált. A' halottas szekeret, sok Generálisok, fő tisztek, 's lovas és gyalog katona tsapatok kísérték halotti gyászos muzsikával. Mind ezek Generális Desolles által vezetettek. Egyéb kísérok között voltak először három, Királyi pompás szekerek, mellyek előtt a' Királyi Granadirosok, a' fekete és szürke muskotérosok tsapatjaik, utána könnyű lovasok, Kir. Testőrök 's Generálisok mentek; azután következtek tíz fekete gyászos szekerekben a' Ministerek, az Ország' Nagy Dignitáriusai, a' Püspökök, az Udvari Nagy Alamsnáriusok, 's fő Udvari tisztek; ezek után következtek öt, nyoltz nyoltz lovas szekerek a' K. vérből való Princzekkel; ezeknek ezüstel varott liliomos posztó fedezte lovakat; a' lovak és szekereiknek ajtaik mellett valtag gyászbá öltözött udvari szolgák mentek. Monsieur a' Király' testvére 's annak két fia, Angoulem és Berri Hertzegek együtt ültek egy szekérben; őket öt tizmeres Heroldok kísérték hivatalos ruházatban, karjaikon gyászos fátyolt hordozván. Két felől mentek a' sok szegények kezeikben szövetnek vállakon gyászpolfió lévén. A' gazdag boritékú és pompás halotti szekér, melly a' Frantziák' örökös bán-

kodásának 's pirongásának tárgyait magában foglalta, mindeneknek szeméit magára vonta. Ez 14 lábnyom hosszúságú és 6 magasságú volt. A' kísérok seregek között a' leg hátul is, ágyuk és ágyuzók voltak felosztatva. —

A' papfág a' Sz. Denisi kapunál várta a' szomorú sereget, a' melly déli 12 órakor érkezett-meg. A' portafele fele, a' melly egészen beborítatva volt feketével, ilyen czimirás olvastatott: —

Dormiam cum Patribus meis
Condascque in sepulcro Majorum Meorum.

A' templom, mellyben a' koporsók egy sok ezer szövetnekkel körülvételet gyászos állásra tétettek, a' szomorú alkalmatosfághoz képesten illendően feltzírúztatva volt. Halotti muzsikát a' Királyi templomi kar tett, halotti beszédet pedig a' Troyesi Püspök tartott. A' tisztelettel alatt, a' mely 4 órakor végződött-el, a' harangok szüntelenül zúgtak és az ágyuk durrogtak. A' Halotti pompa után a' Királyi Princzek a' Marschalokkal és sok Stabális tisztekkel egygyütt St. Denisben ebédáltak. A' nagy tséndességet, mellyel ez a' szomorú halotti tisztelet véghez ment, noha tsak nem egész Páris városa jelen volt, leg kisebb zengés felbe nem szakasztotta. Ezen napon Párisban is minden templomokban halotti állások voltak ahoz illő módon felkészítetve, 's mindenütt halotti tisztelet tartatott, a' melly igen méltóságos volt kivált a' fő templomban. A' költséget Páris városa tette.

Annak a' nagy szomorkodásnak, mellyet Frantzia ország valóságos módon mind ez ideig ki nem jelenthetett, ezen leg gonoszabb és rettenetesebb büntételekre való vissza emlékezésnek napján leg közönségesebb módon lehető ki nyilatkoztatása végett, olyan rendelések tétettek a' Király' parantsolatjából, hogy ennekutána Jan. 21-dik napján minden esztendőben az or-

szágnak minden templomsiban lélekért való misemondások tartattassanak a' XVI-ik Lajos lelkének nyugodalmaért, és hogy ezen napon az Udvarral egyetemben minden tisztviselők gyászba öltözzenek 's minden ítélő székek és théátrumok bezárattatva maradjanak.

Egy magános tudósító így ír Párisból Jan. 22 dikén az az előtt való napi halotti pompáról: —

„A' nép ezen temetés alatt tsendesesen és bésületesen, de általjában véve lágy melegséggel viselte magát. Ez a' tárgy már igen régi az ő emlékezetének, 's a' most élők is nagy részint új születések. A' mostani temetési pompát össze is hasonlították a' néhány esztendőknél előtte a' Marschal Lannes' tiszteletére tétetett temetési pompával, és úgy találták mindenenk, hogy őtet fényesebb pompával temették el. Azonban ha a' Bourbonok nem olly nagyravágyók, a' nékiek bésületekre szolgát: de meg kell azt is vallani, hogy a' katonaság most is igen fényes állapotban jelent-meg, melyről a' Monitor is emlékezetet teszi. A' muskotirosok és nemzeti seregek legvallogatottabb szépségű ifjakból állanak, 's a' Királyi testőrzökek egyetemben pompás készüléteikre nézve is mindent felyül haladnak, a' mi fényességet az előbbeni Országlószék idejébéli testőrzök mutatnak. —

„Ez a' most tartatott temetési pompa egyéb eránt, mellyel egy szerentsélen Monarchának senyvedésben lévő tetemei a' koponyák' helyéről a' Királyi temető helyre által tétettek, fontos tárgyat szolgáltató a' gondolkozó leleknek az emberi dolgok változóságának megfontolgtatására. Nem régen egy jó, dítséretre méltó és leg hatalmasabb Fejedelem, kinek megmentésére egész Europa fegyvert fogott vala, minden segedelem nélkül maradván a' vesztő helyre kurtzoltatott 's mint egy gonosztévőnek, fejé véttetett. Huszonkét esztendővel

egy illy reftentő és undok tselehedet után; az ő fegyver nélkül való örökösei az árván maradt thronusra ülnek; 's még egy polgárnak véret is ki nem ontván, tiszta ájtatossággal való halotti tiszteletet tétetnek, a' melly méltó a' szenvedőnek ártatlanságához. Légyen ez örökké e' képpen; 's maradjon az ő testamentoma (melly által minden ellenségeinek megbótsátott) örök emlékezetben!,

Valamint külső úgy Bétsi leveleink is egy lármás történetről beszéltek a' múlt hetekben, a' melly maismét előfordul Bétsi újságleveleinkben, azért, hogy azt az Ulmában kijövő úgy nevezett Allgemeine Zeitung néminemű külömbséggel adta-ki az olta. A' dolog summája ez: —

„Páris, így szöll a' tudósító, ezen napokban nyughatatlan mozgásoknak nézőhelye vala, de a' melyeknek szerentsére tsakugyan semmi rosz következései nem lettek, és az, hogy melly igen szeresse a' nép a' maga mostani Királyát, ezen alkalmatossággal újabban megbizonyítottott. Raucourt nevű meg halálozott komédiás hajadonnak temetsége adta reá az alkalmatosságot. A' kezületek megtétettek; a' kísérek, a' léány komédiás társai, és sok mások össze gyülekeztek, 's a' Sz. Honore utzában lévő templom felé a' halottal útnak indultak. Valámi 70 hintókból állott a' kísérek sereg. Nagy bámulása a' templom' ajtaja bésükva lenni taláztatott; abban ájtatossághoz semmi készülétek meg tétetve nem voltak; magokat semmi féle papi személyek, nem mutatták, 's nem soká megérkezett a' hír, hogy a' Sz. Robusi Plebanus, a' hova a' holt test tartozott és a' Vikariussa, kinyilatkoztatták légyen, hogy ők meg nem engedhetik, hogy ezen halott a' templomba vitették, 's neki halotti ájtatosság tartattassék. A' halotti kíséreknek meg kellett állani; össze szállalkozások estek; nagy lármá lett, kivált azért is, hogy a' városnak ez a' része

nagyon népes. Hogy a' testnek a' templom előtt való állása miatt még nagyobb lármát támadjon, azzal a' kísérők az utzákon még egy kerületet tettek, azért is kíváltképpen, hogy az alatt a' Poliziái igazgatókhoz izentek, 's próbálták, ha papokat kaphatnának a' szent hivatalnak megtételére. De nem boldogulbattak.

Az alatt megint vissza érkeztek a' templomhoz, de abba ekkor is telyeséggel bé nem bocsátattak; a' sokaság és a' lármát megerősített, fenyegetődzésre 's még erőszakra is került a' dolog; leg alább 20 vagy 30 ezer ember szaladott össze; a' fenyegetődzés rettenetes volt; némelyek a' templomba az oldalajtókon bementek, a' nagy ajtót ki nyitották, a' ládákat, mellyekben a' papi öltözet 's gyertyák voltak feltörték, az utzákon elől talált papokat megtámogták 's a' Sz. Rochus templomába akarták vinni, 's több e' féle. Végezetre, mint hogy ez a' hely a' Thüillieriahoz közel esik, a' lármát a' Királynak is fülebe ment, ki a' legböltsebb eszközt választotta, tulajdon Alamisnariussai közül egygyet, tiszteletévó fegyveresektől kísértetve, a' nevezett templomba küldvén, a' ki a' halotti ájtatosságot azonnal véghez vitte a' népnek kimondhatatlan nagy meglegedésére, a' melly sokáig meg nem szűnt kiáltozni: Vive le Roi!

B é t s.

A' híres Angliai Héros Hertzeg Wellington, az egy időtől fogva Párisban lévő Anglus Követ, e' hónap 16 napján Bétsbe érkezett, hogy Lord Castlereagh helyett a' Congressuson legyen mint Anglus telyes és hatalmú Biztos.

Elegyes Dolgek.

Londonban, a' múlt Jan. 14 ikén Gondhurstban egy John Osborne nevezetű férfiú feleségével es egyetlenegy gyermekével egyetemben Marstone városába ment olly feltétellel, hogy ottan mind a' kettőt eladhassa. De mivel akkor semmi vásár nem volt, egy vendég fogadóba ment bé, a' hol mind feleséget mind a' gyermeket egy Ceriant William nevű embernek egy font sterlingert el adta. Ez a' vásárlás leg szebb rendtartással ment végbe, és az árus következendő levelet adott magáról: Én John Osborne ennél fogva erősitem, hogy meg határozott akaratom volt az én feleségemet Osborne Mariát és fiamat Serriant Williamat egy font sterlingert el adni, 's annál fogva minden hozzájáruló jussomról le mondok. Ez azálku a' maga formája szerint meg erősített, és mind az afzszony mind a' gyermek tökéletes meg elégedéssel követtek a' vesőt. Az eladó férfiú a' majdan leendő második házasságára nagy kedvet mutatott — Egy Bremai ifiú hajdon a' ki a' Lützwow Copusánál Kruze Edward nev alatt mint önkényén való vadászkatona hadi szolgálatban volt, Löring Annának hívatatott, és egy odaváló építő mesternek leánya volt. A' hadi szolgálataiból való el bocsátatása után egy darabig Berlinben mulatott 's az után szüleéhez vissza ment. Noha, csak 17 esztendő volt: még is az egész háború alatt igen betületesen viselte magát, a' maga hadi szolgálatjában hív volt, és vitézi bátorsága által minden bajásait felül haladta, és egész hadi szolgálata alatt a' maga nemét el titkolta; a' mint ijak, igen jó nevelesű hajdon és mindenkor erkölcsi viselkedésére nézve nagy betsben tartatott.

Feb. 4-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 295 forintot Váltóztédalában. Egy Cs. aranyért 13. forintot 44 krt.